

Automatisoitu talousraportointi: osa arkea

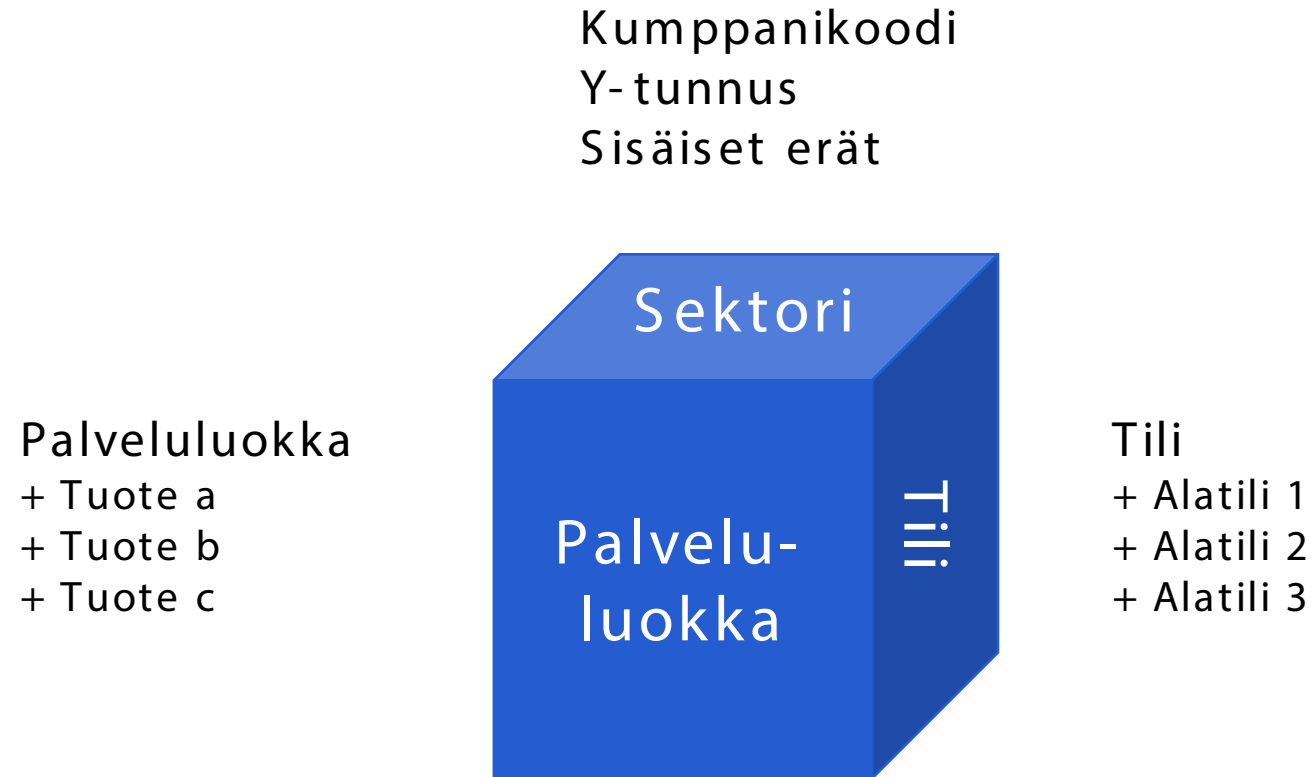
Kustannuslaskenta

Mikko Mehtonen @ MikkoMeh

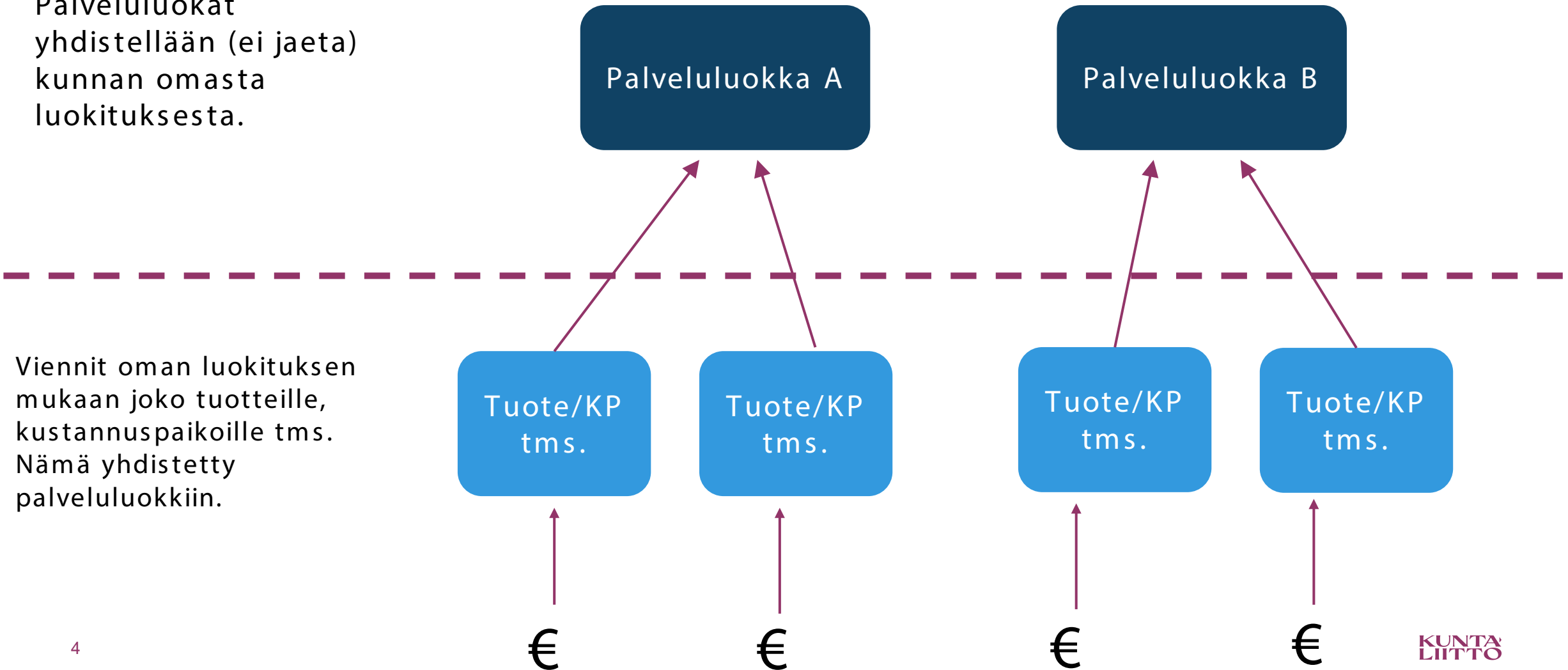
1. Kuutiomalli

Talousraportoinnin kuutiomalli

Kuution sivu: Palveluluokitus

Palveluluokat yhdistellään (ei jaeta) kunnan omasta luokituksesta.

Viennit oman luokituksen mukaan joko tuotteille, kustannuspaikoille tms. Nämä yhdistetty palveluluokkiin.

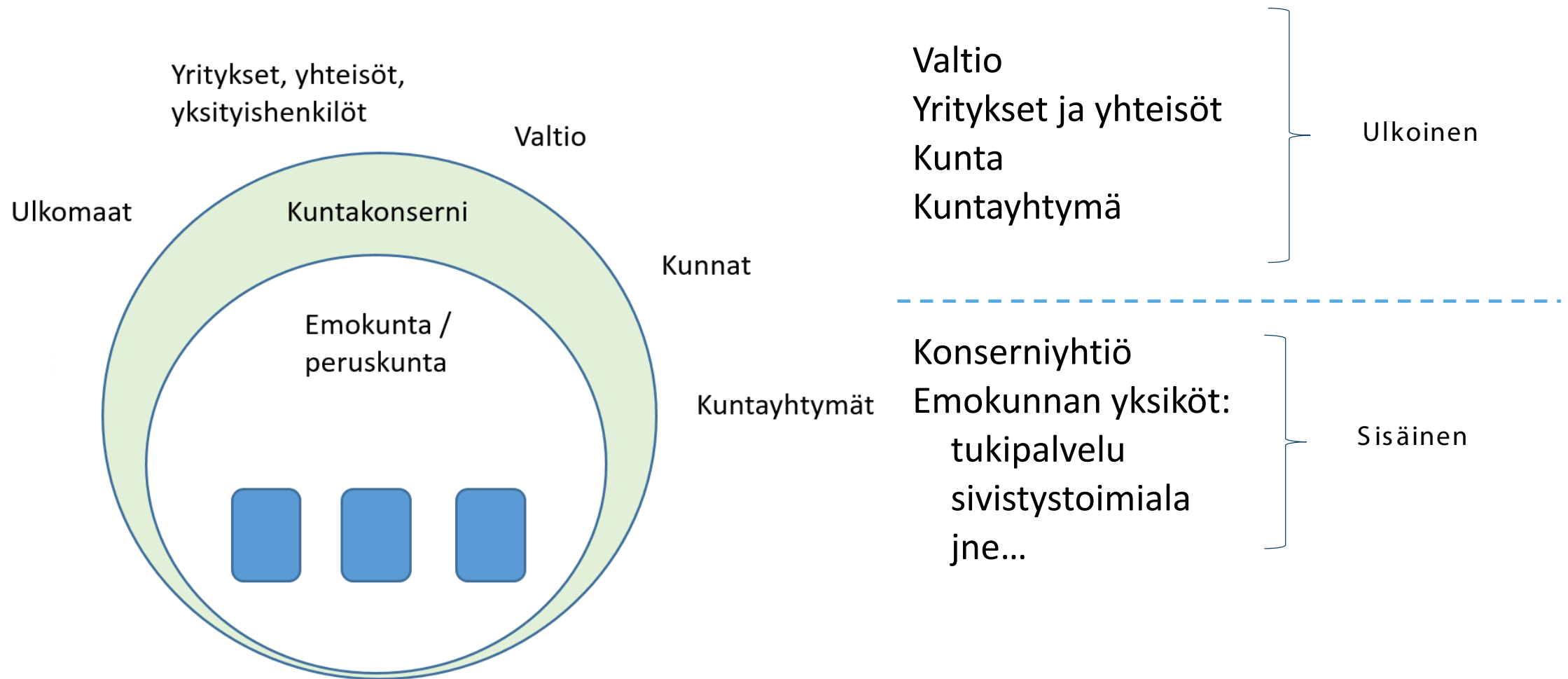
Kuution sivu: Palveluluokitus

Vaihtoehdot toteutukseen

1. Palveluluokka lisätään tunnisterakenteeseen
2. Kustannuspaikka kytketään raportoinnissa palveluluokkaan
3. Tuotekoodi tai muu oma sisäinen laskentakohde kytketään palveluluokkaan raportoinnissa.

Kuution sivu: sektoriluokitus/sisäiset- ulkoiset

>> Sektori, kumppanikoodi, vastapuolitunniste yms.

Talousraportoinnin kuutiomalli

- Jokainen vienti koostuu minimissään yhdistelmästä: tili + palveluluokka + sektori.
- Kuution ulottuvuuksia ei sekoiteta keskenään (esim. tili, sektori).
- Kuutiomallissa sisäiset ja ulkoiset erät erotetaan kumppanikoodilla (ei tilillä)
  - Samalle palveluluokalle kohdentuvia sisäisiä eriä ei raportoida. Vain ulkoinen kulu raportoidaan.
- Sektoritieto raportoidaan sillä palveluluokalla, jolla alkuperäinen ulkoinen erä on
  - Sektorin tai alkuperäisen ulkoisen kululajin ei tarvitse kulkea (summatasoisten) vyörytysten tai sisäisten ostojen mukana

2. Tukipalvelut ja hallinto

Yleishallintopalvelut ja tukipalvelut

- Lukuun ottamatta ns. demokratiakustannuksia, kaikki hallinto - ja tukipalvelut tulee jakaa varsinaisille palveluluokille.
  - Varsinaiset palveluluokat ovat asiakkaille (kansalaiset, yhteisöt, yhteiskunta) suunnattuja lopputuotepalveluita
  - Yleishallinto on myös varsinainen palveluluokka.
- Tukipalvelu on apuluokka, joka sisältää vain välituotteita ja -suoritteita, joiden kustannukset kohdennetaan varsinaisille palveluluokille.
  - Ulosmyytävät tukipalvelut kohdistetaan tukipalveluluokalle.
  - Tukipalveluluokan nettokustannusten ei tarvitse olla nolla, vaan ulkoisen myynnin kate jää tukipalveluluokalle.

Yleishallintoa?

Yleishallintopalvelut

Kunnanvaltuusto ja -hallitus

Tarkastuslautakunta

Kunnanjohtaja ja johdon tuki

Sisäinen tarkastus

Tilintarkastus

Arkisto- ja asianhallintatehtävät, kirjaamo

Valmiussuunnittelu ja varautuminen

Vammaisneuvosto, vanhusneuvosto ja
nuorisovaltuusto

Kuntastrategia

Tuki- tai muuta palvelua

Substanssilautakunnat sille palvelulle, jota edustavat

Toimialajohto ja toimialajohdon tuki

Controller-toiminta tukipalveluun

Toimialoilla tehtävä asianhallinta ja arkistointi
tukipalveluun

Pandemiavarautuminen hyvinvoinnin ja terveyden
edistämiseen

Toimialakohtainen strategiatyö tukipalveluun

Tukipalvelua?

Tukipalvelut

- Talous - , henkilöstö - ja hallintopalvelut, controller -toiminta
- Henkilöstökoulutus, työsuojaelu, työhyvinvointi, luottamusmiehet, työsuojaeluvalltuudet
  - Tietohallinto - , hankinta - ja lakipalvelut
- Yhteispalvelu - ja neuvontatoiminta, viestintä
- Painatus - ja toimistotarvikepalvelut
  - Ateria - ja puhtauspalvelut

Muuta palvelua

Rekrytointipalvelut ulkopuolisille työllisyyspalveluihin

Työterveyshuolto – työterveyshuolto-palveluluokalle ja/tai suoraan varsinaisille palveluille

Tietoverkkojen ylläpito elinkeinojen edistämiseen

Kuntamarkkinointi elinkeinojen edistämiseen

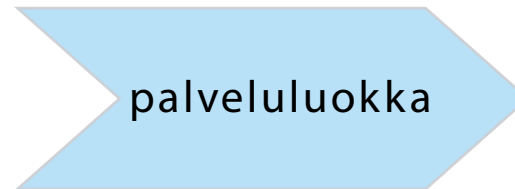
Tukipalveluiden kohdistaminen palveluluokille, vaihtoehdot

Kulut jaetaan kululajeittain suoraan palveluluokille

1

Palkat
Ostot
Vuokrat
jne.

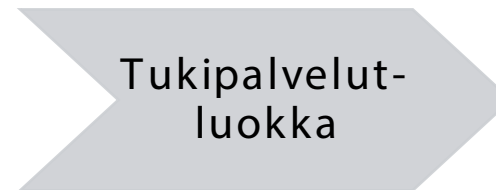
Kulut kohdennetaan palveluluokille summatasoisina tukipalvelut-apuluokkaa käyttäen

2

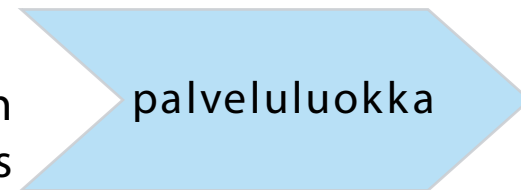
Sisäinen kaupankäynti

Palkat
Ostot
Vuokrat
Jne.

Sisäinen laskutus

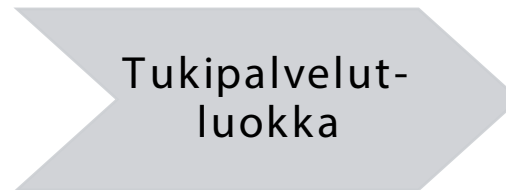

3

Vyörytys

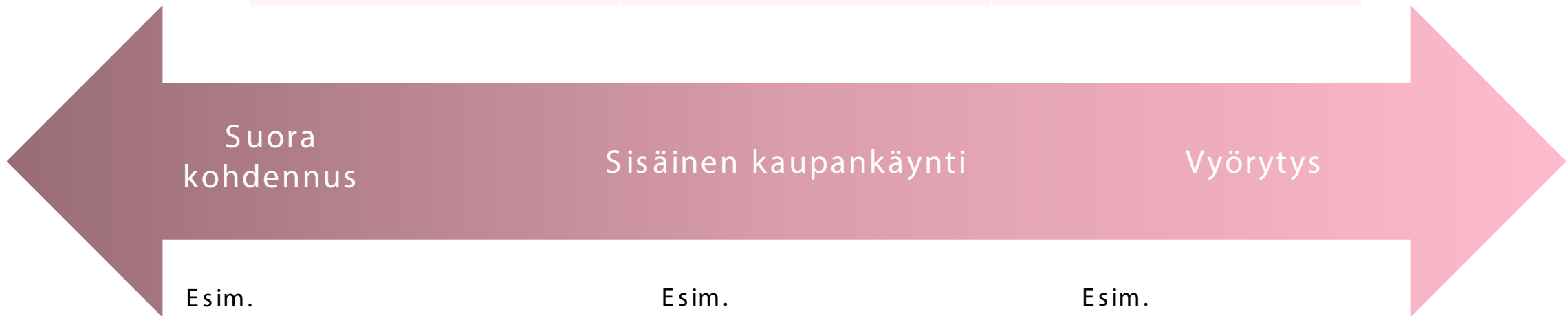
Palkat
Ostot
Vuokrat
Jne.

Vyörytys

Suora kohdennus	Sisäinen kaupankäynti	Vyörytys
Selkeä kokonaisuus, joka jakaantuu vai muutamalle kohteelle, esim. yksittäisen työntekijän työpanos.	Palvelu tuotteistettavissa, suorite määriteltävissä, yksikköhinta laskettavissa ja laskutettavissa.	Palvelu ei ole tuotteistettavissa, suorite ei ole määritettävissä → sisäinen laskutus ei tuota lisäarvoa.
Alkuperäinen kululaji ja sektori kirjautuvat suoraan varsinaiselle palveluluokalle.	Tukipalvelukustannukset voidaan budjetoida ja niiden käyttöön voidaan vaikuttaa	Kaikki käyttävät resurssia tasaisesti tai tietyssä suhteessa.
	Parantaa kustannustietoisuutta ja läpinäkyvyyttä	Palvelun käyttöön ei voida vaikuttaa.
	Alkuperäinen sektori tukipalveluluokalla.	Alkuperäinen kululaji ja sektori tukipalveluluokalla → voidaan vyöryttää summatasoisesti.

Esim.
- Toimialajohtaja

Esim.
- Keskitetyt tukipalveluyksiköt
- Ateriapalvelut
- Puhtauspalvelut

Esim.
- Henkilöstöhallintopalvelut
- Puhelinvaihde
- Viestintä

Euromääräisesti isoimpia sisäisiä eriä?

- Kiinteistömenot
  - Suurimmalla osalla sis. vuokra
- ICT-palvelut
  - Usein suora kohdentaminen, vyörytys
- Toimialahallinto
  - Usein vyörytys, myös suora kohdentaminen
- Ateriapalvelut ja siivous
  - Usein sisäinen osto
- Hallinnon tukipalvelut
  - Usein vyörytys
- Eläkemenoperusteiset
  - Usein suora kohdentaminen
- Työterveys
  - Usein suora kohdentaminen

Tukipalvelu-luokka

Kuvaus

- Palveluluokituksen apuluokka. Tukipalvelukustannukset voidaan raportoida tällä palveluluokalla, minkä jälkeen kustannukset kohdistetaan varsinaisille palveluluokille sisäisellä laskutuksella tai summatasoisesti vyöryttämällä.

Huomautus

- Tukipalveluiden kustannukset voidaan kohdistaa myös suoraan palveluluokalle, jolloin tukipalvelu-apuluokkaa ei tarvitse käyttää.
- Tukipalvelu-luokalle kohdistetaan myös kunnan ulosmyytävät asiantuntijapalvelut esimerkiksi oikeus- ja edunvalvontapalvelut. Ulosmyytäviä palveluita ei kohdisteta edelleen varsinaisille palveluluokille. Mikäli ulosmyytävä toiminta on merkittävää, tulee myös sen menot kohdistaa tukipalvelu-luokalle. Tukipalvelu-luokalle kohdistetaan pysyvien vastaavien osakkeiden luovutusvoitot ja -tappiot, ei kuitenkaan asunto-osakkeiden sekä muiden tilojen luovutusvoittoja ja -tappioita, jotka

Sisäinen kaupankäynti

- Sisäisessä hinnoittelussa tavoitteena kustannusvastaavuus.
- AURA: Mikäli sisäinen hinta sisältää katetta tai se poikkeaa tukipalvelun toteutuneista kustannuksista, tulee palveluluokkakohtaisia kustannuksia vääristävät kustannukset oikaista (yli/alijäämän vyörytys tai tasauslasku).
- Tukipalveluluokalle kohdistetaan myös ulos myytävä tukipalvelu. Tukipalveluluokan ei tarvitse olla nolla ulos myytävien tukipalveluiden osalta. Ulkoinen kate jää tukipalveluluokalle.
- **Huom ! Markkinaperusteinen hinnoittelu!**

3. Muut erityiskysymykset

Kiinteistömenot ja vuokrat

- Kiinteistön vuokrakustannus jaetaan palveluluokille ylläpito - ja pääomavuokran osalta. Myös tontinvuokra otetaan huomioon.
- Kunnan tilojen vuokraukselle ulkopuolisille on kaksi erillistä palveluluokkaa (asuntojen vuokrauspalvelut ja tilavuokrauspalvelut), joihin kohdistetaan varsinaisesta vuokraustoiminnasta aiheutuvat kulut ja tuotot.
- Tiloista aiheutuvat ulkoiset kulut voi raportoida tilavuokrauspalvelut - palveluluokalla, mistä ne kohdistetaan edelleen sisäisinä vuokrina tai vyörytyksiä varsinaisille palveluille.
- Sisäistä vuokraa tulee seurata pitkin vuotta. Mikäli sisäinen vuokra poikkeaa merkittävästi toteutuneista kustannuksista, vuokraa on oikaistava. Organisoitavasta riippumatta tilakeskuksen tai -yksikön poistot, pääomakorot sekä tuottotavoitteen mukainen kate saavat olla mukana sisäisessä vuokrassa eikä niitä tarvitse oikaista.

Sisäisen vuokran elementit

Pääomavuokra	Ylläpitovuokra		
<ul style="list-style-type: none"> – rakennusten korkokustannus – rakennuksen korjausvastike – maan vuokra	Ylläpito-palvelut <ul style="list-style-type: none"> – hallinto – kunnossapito – vakuutus – kiinteistön-huolto – jätehuolto – ulkoalueiden hoito – teknisten järjestelmien huolto	Käyttö-palvelut <ul style="list-style-type: none"> – sähkö – lämmitys – vesi ja jätevesi	Käyttäjä-palvelut <ul style="list-style-type: none"> – muut palvelut (esim. siivous, vahtimestari-palvelut)

Avustukset

- Kohdistetaan avustuksen luoteen mukaan sille palveluluokalle, jolle ne kuuluvat, ei avustuksen antavan toimialan mukaan.
- Palveluluokilla ei saa olla sisäisiä avustuksia, esim. peruskunnan avustus liikelaitokselle.
  - Sen sijaan peruskunnan avustus yhtiölle kirjataan ko. palveluluokan ulkoiseksi avustusmenoksi.

Projektit

- Projektien kustannukset kohdistetaan asianomaisille palveluluokille.
  - Mikäli projekti koskee useampaa varsinaista palveluluokkaa, kustannukset voidaan kohdistaa ensin tukipalveluluokalle ja sitten vyöryttämällä tai sisäisiin hintoihin sisällyttämällä varsinaisille palveluluokille.
  - Vaihtoehtoisesti projektit voidaan jakaa projektien kustannuspaikoilta suoraan niille palveluluokille, joihin projekti liittyy.
- Mikäli projektin kustannuksia on aktivoitu taseeseen ja niistä tehdään poistoja, tulee poistot kohdistaa varsinaisille palveluluokille. Poistojen osuus voi olla myös mukana sisäisissä hinnoissa tai vyörytyksissä.

Luovutusvoitot ja tappiot

- Satunnaiset erät → ei palveluluokille
- Tavanomaista toimintaa → palveluluokille seuraavasti:
  - Maan myynti → Maaomaisuuden hallinta
  - Asunto-osakkeiden myynti → Asuntojen vuokrauspalvelut
  - Muut osakkeet → Tukipalvelut
  - Muut kunnan tilat → Tilavuokrauspalvelut
  - Metsä ja maatalousmaa → Maa- ja metsätaloustuotteet
- Muutoin sille palveluluokalle, jolle luovutustulokin.

Kysytyjä

- Kohdennetaanko tukipalveluille muita tukipalveluita?
- Miten eliminoidaan samalle palveluluokalle kohdentuvat sisäiset erät?
- Tilojen vuokraaminen ulkopuolisille: mihin tulo kohdennetaan?
- Miten usein sisäiset erät täytyy kohdistaa?
- Miksi neljännesvuosiraportoinnissa kysytään sisäisiä eriä?
- Korona jättänyt alijäämää tukipalveluihin, kohdennetaanko toimialoille?
- Eläkemenoperusteiset maksut, mihin ne kohdistetaan?
- Lautakuntien kulujen kohdentaminen?

Yksi data, useita käyttötarkoituksia

